

LUKUTOIMINNAN TAVOITTEET, PAINOPISTEET JA ARVIOINTI

Lukijaksi-projektin lukutoiminnan tavoitteena on tukea projektiin osallistuvien lasten lukijaksi kasvamista. Lukutoiminta perustuu lukuinnon herättämiseen ja sen myötä toivottavasti kehittyvään hyvään lukutaitoon ja jatkuvaan lukuharrastukseen. Koko projektin ajan lukuryhmässä 1) luetaan lapsille ääneen, 2) tutustutaan ikäkauteen sopivaan ja kiinnostavaan kirjallisuuteen, 3) tarjotaan aikuisen lukijan mallia ja 4) vuorovaikutusta tutun aikuisen ja ryhmän kanssa sekä 5) järjestetään mahdollisuuksia käsitellä kuultua toiminnallisilla ja elämyksellisillä keinoin. **Lapsen näkökulmasta lukutoiminta on hauskaa tekemistä kivan aikuisen ja tutun lapsiryhmän kanssa: elämyksellisiä satutuokioita, lastennäytelmiä, runoja ja loruja sekä mahdollisuuksia työstää luettua vaikkapa keskustellen, askarrella ja leikkien.**

Lukutoiminnassa lähdetään liikkeelle lukemistietoisuuden herättelystä ja varhaisen kielellisen kehityksen tukemisesta. Pikkuhiljaa siirrytään kohti pidempiä tarinoita ja monimutkaisempia aiheita. Lukutoiminta suunnitellaan vuosittain ikäkaudelle sopivaksi ja mielenkiintoiseksi. **Toiminta muotoutuu lapsiryhmän mukaan: on tärkeää, että jokainen lapsi saadaan innostumaan lukutoiminnasta, ja että lasten yksilöllisiin tarpeisiin pyritään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla.**

Lukutoimintaa toteutetaan lukijan, kirjaston, varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja koulun yhteistyönä. **Kirjasto** vastaa projektin koordinoinnista, tiedotuksesta ja arvioinnista sekä tukee projektiin valittua lukijaa hänen työssään. Kirjasto myös toimittaa koko projektin ajan päiväkoteihin aineistopaketteja, jotka liittyvät lukuryhmässä käsiteltäviin aiheisiin tai lasten erityisiin mielenkiinnon kohteisiin. Näin lapset voivat jatkaa lukuryhmässä virinettä ajatuksia ja leikkejä päiväkodin arjessa. **Lukija** vastaa laadukkaasta ja monipuolisesta lukutoiminnan suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta. Hän suunnittelee lukutoimintaa yhteistyössä kirjaston lastenkirjastotyöntekijän kanssa ja raportoi toiminnasta sovitusti. Lukija hyödyntää työssään omia vahvuuksiaan ja työskentelytapojaan – lisäksi kutsutaan vierailijoita esimerkiksi musiikin, sanataiteen tai kuvataiteen kentältä. **Päiväkotien/esikoulu/koulu** järjestää lukuhetkelle sopivan ajankohdan ja tilan, kokoaa lukuryhmän paikalle sovittuun aikaan sekä auttaa toiminnan arviointiin liittyvien tietojen keräämisessä.

Tässä esityksessä luonnostellaan lukutoiminnan vuosittaiset painopistealueet ja tavoitteet sekä ideoita niiden toteuttamiseksi. Suunnitelmaa muokataan lapsiryhmän tarpeiden mukaan. Myös arviointitavat on luonnosteltu vuosittain, mutta niitä voidaan tarkentaa tai muuttaa projektin edetessä.

2021: LUKEMISTIETOISUUDEN HERÄTTELYÄ

Projektiin osallistuvat lapset ovat täyttäneet edellisenä vuonna 3 vuotta. Lukutoiminta alkaa tammikuussa 2021. Ensimmäisenä vuonna pyritään kehittämään lukemistietoisuutta, herättelemään kiinnostusta kirjoihin ja sanoihin sekä vahvistamaan varhaisen kielenkehityksen osa-alueita.

- luetaan ääneen, katsellaan kuvia
- runoja, loruja, lauluja, helppoja kuvakirjoja
- sanavaraston kartuttamista
- riittelyä, sanoilla leikkimistä
- vuorovaikutteisuus: lapset saavat kommentoida ja kysellä
- käsitellään kuultua toiminnallisilla menetelmin
- sosiaalinen kontakti: lukijasta tulee tuttu ja turvallinen aikuinen

- kirjastonhoitajan vierailu keväällä
- vierailija syksyllä, esim. sanataidekoulu Yöstäjän lorukylpy-työpaja tai Täti Taikakynä

ARVIOINTI: Alkukysely lasten vanhemmille ennen lukutoiminnan alkamista, toistetaan loppukeväästä. Vapaamuotoinen kysely päiväkodin henkilökunnalle loppuvuodesta.

2022: LUKEMINEN NÄKYVÄKSI

Lukuryhmäläiset ovat 4–5-vuotiaita. Jatketaan ääneen lukemista, vuorovaikutteisuutta, lukuilon etsimistä ja kuullun käsittelyä toiminnallisilla menetelmin. Vahvistetaan myönteistä kuvaa kirjoista ja lukemisesta. Tarjotaan positiivisia aikuisen lukijan malleja.

- lukevan aikuisen vierailut (lapsia kiinnostavat ammatit/hahmot)
- jutellaan luetusta ja lukemisesta, omista lempikirjoista jne.
- kirjastonhoitajan vierailu
- kirjastovierailu
- suunnataan toimintaa vanhemmille toteutetun kyselyn pohjalta

ARVIOINTI: Jatkokysely lasten vanhemmille kodin lukutottumuksista ja -resursseista sekä vapaapalautetta lukutoiminnasta, kun lukuryhmät kokoontuneet vuoden verran: verrataan tuloksia soveltuvin osin esi- ja alkukyselyyn sekä suunnataan kauden toimintaa (esim. vierailijat, aineistopakettit) tulosten mukaisesti. Vapaamuotoinen kysely päiväkodin henkilökunnalle loppukaudesta.

2023: LUKUILO KASVAA JA KEHITTYY

Lukuryhmäläiset ovat 5–6-vuotiaita. He aloittavat esikoulun. Kirjasto ottaa yhteyttä esiopetukseen ja suunnittelee toiminnan jatkoon yhteistyössä esiopetuksen kanssa. Lukutoiminnassa jatketaan aiemmilta vuosilta tuttuja toimintatapoja: ääneen lukemista, vuorovaikutusta, lukuilon vahvistamista ja tarinoiden käsittelyä toiminnallisilla menetelmin. Laajennetaan käsitystä kirjoista ja lukemisesta. Tutustutaan kirjastoon. Vahvistetaan lukuharrastuksen yhteisöllisyyttä.

- kirjailijavierailu (esim. Lukukeskuksen lastenkirjailija)
- keksitään omia tarinoita, kuvitetaan kuultua tarinaa
- lapset suosittelevat kirjoja toisilleen, esim. oman kirjan päivä
- luetaan lasten itse valitsemia kirjoja tai kirjoja heidän toivomistaan aiheista
- kirjastovierailu (elämyksellinen satutuokio tai kirjastonkäytön opetus)

ARVIOINTI: Palautekysely lasten vanhemmille loppukaudesta. Vapaamuotoinen kysely päiväkodin ja esiopetuksen henkilökunnalle. Kartoitus lasten lukemiskäsityksistä ja -asenteista, lukuharrastuksesta ja kirjastonkäytöstä.

2024: LUOVUUTTA JA LUKULEIKKEJÄ

Lukuryhmäläiset ovat 6–7-vuotiaita. He aloittavat koulun syksyllä 2024. Kirjasto ottaa yhteyttä kouluihin ja sopii yhteistyöstä opettajien kanssa. Lukemaan oppimista voidaan viritellä leikkimällä kirjaimiin liittyviä leikkejä sekä kannustamaan luku- ja kirjoitustaitojen kehittämisessä. Lukutoiminnan tavoitteena ei kuitenkaan ole lukemaan oppiminen, vaan elämyksellisen lukuharrastuksen ja lukuilon syntyminen ja kehittyminen. Syksyllä lukutoiminta siirtyy esiopetuksesta kouluun. Lapselle tuttu aikuinen pysyy lapsen elämässä koululaisenaikin. Kirjastovierailu tai kirjastonhoitajan vierailu ja kirjavinkkausta. Ääneen lukemista on tärkeää jatkaa, vaikka lapset oppivat lukemaan itse.

ARVIOINTI: Palautekysely lasten vanhemmille loppukaudesta.
Vapaamuotoinen kysely esiopetuksen ja koulun henkilökunnalle.
Kartoitus lasten lukemiskäsityksistä ja -asenteista, lukuharrastuksesta ja kirjastonkäytöstä.

2025: KOHTI LUKUTAITOA JA -HARRASTUSTA

Lukuryhmäläiset ovat 7–8-vuotiaita. He menevät 2. luokalle syksyllä 2025. Lukuharrastus syvenee ja oma maku kehittyy. Panostetaan sopivien aineistojen löytymiseen: lapsi voi jatkaa saman kirjan tai aiheen parissa itsenäisesti. Luettua voidaan esitellä ja suositella muille ryhmäläisille. Sanataidetta, luovuutta. Kirjastovierailu ja kirjavinkkausta helppolukuisista kirjoista.

ARVIOINTI: Palautekysely lasten vanhemmille loppukaudesta.
Vapaamuotoinen kysely esiopetuksen ja koulun henkilökunnalle.
Kartoitus lasten lukemiskäsityksistä ja -asenteista, lukuharrastuksesta ja kirjastonkäytöstä.

2026: LUKUMATKA JATKUU

Lukuryhmäläiset ovat 8–9-vuotiaita. He aloittavat 3. luokan syksyllä 2026, jota ennen suoritetaan loppuarviointi ja tehdään päätös projektin lopettamisesta tai jatkamisesta. Jos projekti päättyy järjestetään päätösjuhlat kirjastossa. Lapset saavat diplomi tai todistuksen lukuryhmään osallistumisesta. Mietitään, miten lasten luku- ja kirjastoharrastus saadaan jatkumaan projektin päättymisen jälkeen. Pyritään tarjoamaan lukuryhmätoiminnalle jonkinlainen jatko, esim. lukupiiri tai sanataidekerho, joko kirjaston järjestämänä tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

ARVIOINTI: Loppukysely lapsille, vanhemmille, koulun henkilökunnalle, lukijalle.